

увлекателния портрет на Марко Вовчок, ясно да покаже новаторството на нейната проза и художествено майсторство. Без преувеличение може с пълно право да се каже, че Б. Б. Лобач-Жученко днес е един от най-известните и признати изследователи на живота и творчеството на Марко Вовчок. За това свидетелствуват многобройните положителни рецензии за труда на учения, отзивите на колегите и читателските писма. Ето едно от тях, от 27 юни 1988 г., написано на руски от Патрик Уодингтън, професор от университета „Виктория“ в Уелингтън: „Дълбокоуважаеми колега! Много Ви благодаря за... книгата „За Марко Вовчок“, която наистина е много интересна и полезна... Тази първа *действителна* (к. а., П. У.) биография ни представя Марко Вовчок не само като украинска патриотка, но и като прогресивна личност в общославянската и литературната история на Русия и Европа от втората половина на XIX в. Благодарят Ви и Ви поздравявам с успеха на Вашата забележителна книга. С уважение — Патрик Уодингтън.“⁶ Между другото, на перото на новозеландския славист принадлежи ценно изследване за Марко Вовчок, за типологическата близост на нейните произведения с прозата на И. Тургенев, а също така — за пребиваването на писателката във Франция.

Книгата „За Марко Вовчок“ е предназначена за широк кръг читатели. Навярно затова така точно е определена концепцията на изследователя, в чиято задача е влизало да осветли вътрешната връзка на явленията, на паралелните съставки (например „Шевченко и Марко Вовчок в прешеката на В. Аксакова и М. Карташевская“, „Трите срещи с Херцен“, „В кръга на сътрудниците на „Отечественные записки“, „Войната — народна музика“ и др.), т. е. чрез проекцията на степента на участие на Марко Вовчок в живота на обществото и обобщаващата оценка на нетленните хумани-

стични ценности в нейното художествено наследство. Б. Б. Лобач-Жученко е от онези учени, които любовно и грижливо съхраняват исторически шенното, събират по трохици всеки факт на родната култура, умножавайки нейния летопис с нови находки.

А недостатъците? В десета глава е допусната например фактическа грешка: на с. 232 се твърди, че произведението на американския публицист Джордж Кенъ (1845—1924) „Чергарският живот в Сибир“ е било напечатано за първи път в списанието на Марко Вовчок „Переводы лучших иностранных писателей“ (1871, № 7—12). В действителност то е излязло за първи път на страниците на списание „Домашнее чтение“ (1871, № 1—6). Твърде слабо е осветлен въпросът, засагащ издаването на сборника „Двеста украински песни“ — уникален пример в световната фолклористика; става дума за събирката от украински народни песни, които е преработил за музика на песни с гласа на Марко Вовчок немският композитор Едуард Мюртце (1833—1895). За значителен пропуск в книгата „За Марко Вовчок“ можем да смятаме отсъствието на факти, които биха свидетелствували за възприемането на произведенията на Марко Вовчок в немския печат. Нека отбележим: както ни се удаде да установим, първото периодично издание в Германия, напечатало творба от Марко Вовчок, е бил берлинският вестник „Ди Трибуне“: на 5—6 февруари 1882 г. на неговите страници Ф. Липман публикува разказа „Казачка“ в немския превод на К. Глюмер (1825—1906).

Могат да се намерят и други отделни недоглеждания във фундаменталния труд на Б. Б. Лобач-Жученко. Но същността не е в тях. Появи се книга, която ни заставя да погледнем по нов начин към прозата на класика на украинската и руската литература Марко Вовчок. В това също се състои заслугата на Борис Борисович Лобач-Жученко, който въпреки почтената си възраст — през ноември 1989 г. ученият навърши 90 години — продължава с неуморна енергия работата си над нова монография за художествено майсторство на Марко Вовчок.

Николай Зиморд (Ужгород)
Преведе от руски Ралица Маркова

Хроника

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА М. Ю. ЛЕРМОНТОВ

По инициатива на секция „Руска и съветска литература“ към Института за литература при БАН на 28 и 29 септември 1989 г. се проведе национална научна конференция, посветена на 175-ата годишнина от рождението на М. Ю. Лермонтов. В работата й взеха участие следните почетни гости: Павел Матов — председател на Съюза

ПО СЛУЧАЙ 175-ГОДИШНИНАТА

на българските писатели, Д. Петров — зам.-председател на ОНС за българо-съветска дружба, Н. С. Дръмова — представител на Дома на съветската наука и култура, и др.

Чл.-кор. Ефрем Каранфилов откри конференцията с вълнуващо слово. Той говори за „широката, безбрежна като руските степи и силна като

кавказката буря поезия", чрез която Лермонтов е изразил „волята за простор, стремежа да разска гвардейския мундир и тежките кории на военните устаи, за да политне заедно със степния вятър като вих, като възпъл, като мечта за свобода“.

Пленарното заседание на конференцията бе открито с доклада „Проблеми на съвременното лермонтовознание“ от проф. М. Гургулова. Подчертавайки огромния интерес към великия руски поет, довел до поаята през 1981 г. на впуштелния том „Лермонтовска енциклопедия“, тя отбеляза постиженията на науката за Лермонтов, представена главно от Б. Айхенбаум, В. Мануилов, И. Андроников, Ю. Лотман, Д. Максимов, В. Ваууро, Е. Герцай, а също и по-новите изследвания за живота и дейността на поета от А. Слчченко, П. Фролов, Е. Кипко, С. Ломинадзе, М. Гургулова и др.

Сред пленарните доклади се откриха следните проблеми: „Лермонтов и руската философска лирика“ (проф. Ив. Цветков), „Първото българско „Пълно събиране на съчиненията на Лермонтов“ в 5 тома от 1942 г.“ (проф. Хр. Дудевски), „Българското битие на Лермонтовата гражданска поезия“ (доц. Е. Метева) и „Жизнен и творчески път на М. Ю. Лермонтов“ (Н. С. Дрьмова).

Тематичният диапазон на следващите доклади, изнесени на тази юбилейна научна конференция, е широк и многопосочен: темата за свободата в поетичното творчество на Лермонтов (и. с. к. ф. и. Виолета Кунева), особености на епоса и народното творчество в неговата лирика (ст. и. с. д-р Б. Михалков), философският проблем за „демоничния идеал“ в поемите му (к. ф. и. М. Теофилов), традициите на декабризма в неговата поезия (О. Тодорова), старата руска литература и творчеството на Лермонтов (Р. Илчева), традициите на руската философска поезия от XVIII в. и лириката

на Лермонтов (А. Вацева), Лермонтов като поет философ, гражданин, мислител (Й. Монова), особености на интимната лирика на Лермонтов (К. Георгиева), философските проблеми в „Герой на нашето време“ (Р. Корсемова), патриотичните мотиви в творчеството на Лермонтов (Д. Вълева), семантичната предсказуемост в лириката на Лермонтов (Д. Чавдарова), темата за играта в творчеството на Лермонтов (Д. Иванова).

В докладите от втория ден на националната научна конференция характерният акцент бе поставен върху сложния и многопосочен процес на творческото влияние: М. Лермонтов и Ал. Блок (к. ф. и. Ек. Даскалова), Лермонтов в творческия свят на В. Г. Короленко (В. Костова), проблемът за личността в творчеството на Лермонтов и Достоевски (А. Дулова), Лермонтов в живота на българските антифашисти (М. Митева), Лермонтов в българската библиография (Цв. Стайкова).

Последната част от докладите бе посветена на актуалността от изучаването на произведенията на Лермонтов в българското училище (В. Кавракова) и мястото на Лермонтов в контекста на литературното обучение (М. Арабаджиева). Бяха изследвани и такива по-конкретни въпроси, като тъгата и болката на Лермонтов (В. Витанова), изразени чрез стихотворението „Облаци“, ролята на изкуството в преподаването и на Лермонтовото творчество в училището (А. Кочевска).

След изнесените 28 доклада се проведе плодотворна дискусия, в която взеха активно участие проф. М. Гургулова, проф. В. Колевски, проф. Ив. Цветков, доц. Е. Метева, Хр. Маноловски и др. Участниците в конференцията дадоха висока оценка на направените изследвания, подчертавайки приносния им характер в областта на съвременното лермонтовознание.

Виолета Кунева

НАУЧНА ПРОГРАМА „БАНСКО — КНИЖОВЕН ЦЕНТЪР“

Инициаторите на програмата „Банско — книжовен център“ си задават въпроса: може ли селището, дало на България три от ключовите фигури на нейната история и култура — Паисий Хилендарски, Неофит Рилски и Никола Вапцаров — олицетворяващи при това нейния световен авторитет, да не бъде книжовен център. Отговорът на този въпрос до голяма степен бе побран в двете паралелни инициативи, които отрано оживиха духовната атмосфера на Банско, готвещо се да чествува 80-годишнината от рождението на Н. Вапцаров и 200-годишнината от рождението на Неофит Рилски.

На 21, 22 и 23 септември 1989 г. в града бе открита изложба и се проведе двудневна научна сесия в рамките на обявената програма. Изложбата защити концепцията на авторския екип с научен ръководител проф. Илия Конев както с изключителното си богатство от ретки експонати — неизвестни ръкописи, автентични свидетелства, старопечатни и възрожденски книги, илюстративни материали — така и с изисканото художествено оформление и общата композиция на експозицията. В нея са представени три периода в културното развитие на Банско в миналото и тяхното

съвременно продължение, всеки от които има своята централна личност.

Научната сесия приведе многобройни аргументи в подкрепа на тезата, че Банско има значителен принос в развоа на българската култура като духовно средище със своя самобитност, като огнище на идеи и тенденции, които неизменно са изпреварвали културно-реформаторските процеси в страната и са се съизмервали със световните достижения.

В това отношение основен бе докладът на проф. Илия Конев. Той се спря на понятието „книжовен център“, отчитайки недостатъчната му изисненост в съвременното литературознание и лансира идеята за разширяване и обогатяване на неговото съдържание, за да се даде приоритет на духовния диалог между културния деец и неговото родно място, а не да се абсолютизира физическата им свързаност. Ил. Конев изнесе неизвестни досега факти, които ревизират представите за прагматичната насоченост в културните интереси на възрожденските дейци. Запазените архивни материали на Марко Георгиевич от Банско доказват наличието на естетически отношение към възрожденската